

Etnopedagoji ve Dijital Masallar: “Masal Masal Türkiye” Örneğinin Eğitim Politikaları Açısından İncelenmesi*

Ethnopedagogy and Digital Tales: An Educational Policy Perspective on the “Masal Masal Türkiye” Case

 Seren ERGEN AKMAN¹

¹Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, serenergen6@gmail.com (Sorumlu Yazar/ Corresponding author)

Öz

Bu çalışmada, geleneksel sözlü kültürün temel taşıyıcısı olarak görülen masalların dijital ortama aktarım sürecinde sahip oldukları etnopedagojik işlev ve kodların korunup korunmadığı incelenmiştir; ayrıca bu dijital içeriklerin günümüz çağdaş eğitim politikalarının hedefleriyle olan uyumu değerlendirilmiştir. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman analizi yöntemiyle yürütülmüş; veriler, tematik analiz tekniğiyle çözümlenmiştir. Bu kapsamda, Atatürk Kültür Merkezi tarafından geliştirilen “Masal Masal Türkiye” adlı dijital uygulamada yer alan 13 masal incelenmiştir. Araştırmanın evrenini bu dijital masallar oluştururken, örneklem olarak etnopedagojik içerik barındıran, kültürel temsilleri içeren anlatılar seçilmiştir. Analiz sonucunda masalların; “Ruhsal/Sosyal Sinanma”, “Kişisel Yeterlilik”, “Toplumsal İlişkiler ve Değerler” ile “Ahlaki Değerler ve İçsel Yansımalar” temaları altında toplandığı belirlenmiştir. Bu temaların, geleneksel eğitim anlayışlarıyla ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde tanımlanan Erdem–Değer–Eylem çerçevesiyle örtüştüğü tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda, masallar dijital ortamda yeniden kurgulansa dahi kültürel sürdürülebilirlik, değer aktarımı ve karakter eğitimi açısından önemli bir pedagojik potansiyel taşıdıkları görülmüştür. Ayrıca Türkiye’de yürütülen eğitim politikalarının temel hedeflerinden biri, bireylerin yalnızca akademik bilgiyle değil, aynı zamanda millî ve manevî değerlerle donatılmasıdır. Bu hedef, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu’nun 2. maddesinde de vurgulanmaktadır (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973, Madde 2). Araştırma sonucunda ulaşılan temalar bu kanundaki hedefi destekler niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Etnopedagoji, dijital masal, kültürel aktarım, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Masal Masal Türkiye, eğitim politikası

Abstract

In this study, it was examined whether the ethnopedagogical functions and codes inherent in fairy tales—considered fundamental carriers of traditional oral culture—have been preserved during their transfer into digital environments. Additionally, the study assessed the alignment of these digital contents with the goals of contemporary educational policies. The research was conducted within the framework of a qualitative research approach, employing the document analysis method; the data were analyzed using thematic analysis techniques. In this context, 13 fairy tales included in the digital application titled “Masal Masal Türkiye”, developed by the Atatürk Cultural Center, were examined. While the population of the study consisted of these digital fairy tales, the sample was composed of narratives containing ethnopedagogical content and cultural representations. The analysis revealed that the fairy tales clustered under four main themes: “Spiritual/Social Testing”, “Personal Competence”, “Social Relationships and Values”, and “Moral Values and Inner Reflections.” It was determined that these themes are consistent with traditional educational paradigms as well as the Virtue–Value–Action framework outlined in the Century of Türkiye Education Model (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli). As a result of the study, it was found that even though fairy tales are restructured in digital environments, they continue to possess significant pedagogical potential in terms of cultural sustainability, value transmission, and character education. Moreover, one of the primary objectives of the educational policies pursued in Türkiye is to equip individuals not only with academic knowledge but also with national and moral values. This goal is explicitly emphasized in Article 2 of the Basic Law of National Education (Law No. 1739, 1973, Article 2). The themes identified in the study support the objectives set forth in this legislation.

Keywords: Ethnopedagogy, digital folktales, cultural transmission, Türkiye Yüzyılı Maarif Model, Masal Masal Türkiye, educational policy

*Bu çalışma Ethnopedagogy in the Context of Globalization and Artificial Intelligence: Socio-Cultural Approaches in Education dedicated to the memory of Professor Dr. Fahrettin Kırzioğlu adlı sempozyumda bildiri olarak sunulmuş; bu makalede ise çalışmanın kapsamı genişletilmiştir.

1. Giriş

Birlikte yaşayarak toplumu oluşturan, zaman zaman eğiten veya eğitilen rollerde bulunan insanoğlu yarattığı ilişkileri biçimlendirmesi ve yönlendirmesi için masallar, efsaneler, türküler, ağıtlar, ninniler, bilmece ve maniler gibi sözlü edebi ürünleri meydana getirmiştir. Bu ürünlerin en çok kullanıldığı alanlardan biri de çocuk yetiştirme olmuştur. Çocuğun eğitim sürecinin doğduğu ailede başladığı düşünüldüğünde geliştirdiği karakterin hem aldığı eğitim hem de içinde bulunduğu kültürel bağlamın bir yansıması olduğu söylenebilir. Çınar (2023, s.1), Bir toplumun kendinden getirdiği deneyimle ülküselleştirdiği insanı elde etmek için uyguladığı çocuk yetiştirme yöntemi ve bu yöntemin bilgisini etnopedagoji olarak tanımlamaktadır. Geleneksel bağlamda bakıldığında; kültürel aktarım süreci büyük ölçüde aile içinde, mahalle yaşamında, çarşı ve pazar gibi kamusal alanlarda ve çeşitli sosyal etkileşim ortamlarında gerçekleşmiştir (Aktaş, 2011). Nitekim Antik Çağ’a baktığımızda, Sokrates’in bile bilgi aktarımını pazar yerleri, sokaklar ve bahçeler gibi kamusal alanlarda gerçekleştirdiği; bireyleri günlük yaşamdan örneklerle düşünmeye ve doğruyu aramaya yönlendirdiği görülmektedir (Küken, 2003, s. 390). Ancak günümüzde dijitalleşmenin etkisiyle kültürel aktarım, fiziksel mekânlarla sınırlı kalmamakta; sanal ortamlarda da etkin bir biçimde sürdürülmektedir.

Etnopedagojiye olan ilginin giderek artmasıyla birlikte, son dönemde geleneksel masalların bu bağlamda incelendiği çeşitli akademik çalışmalar ortaya çıkmıştır (Çınar, 2023; Yörüsün, 2023). Türk dünyasına ait masalların ortak kültürel mirasın aktarımında önemli bir işlev üstlendiği de güncel literatürde vurgulanmaktadır (Turan ve Önal, 2023). Ancak dijital ortama taşınan masalların etnopedagojik değerleri ne ölçüde koruduğu ve eğitim politikalarıyla nasıl örtüştüğü henüz yeterince ele alınmamıştır. Bu çalışmada, “Masal Masal Türkiye” adlı dijital uygulamada yer alan masallar incelenmiş; elde edilen temalar doğrultusunda bu masalların hem etnopedagojik unsurlar taşıdığı hem de günümüz eğitim politikasını oluşturan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli’nde tanımlanan Erdem–Değer–Eylem çerçevesiyle örtüştüğü saptanmıştır. Böylece dijitalleşen anlatıların kültürel ve eğitsel bağlamda anlamlı içerikler sunabileceği ve bu yönüyle literatürdeki önemli bir boşluğu doldurabileceği ortaya konmuştur.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, “Masal Masal Türkiye” adlı dijital masal uygulamasında yer alan içerikleri etnopedagojik bakış açısıyla incelemek ve eğitim politikaları ilkeleriyle nasıl örtüştüğünü ortaya koymaktır. Uygulamada anlatılan masalların çocuklara kültürel değerleri nasıl aktardığı, geleneksel öğelerin nasıl yansıtıldığı ve anlatı biçimlerinin eğitimsel açıdan taşıdığı anlamlar araştırmanın odak noktasını oluşturmaktadır.

Bu çalışma aynı zamanda sözlü kültür ürünlerinin dijital ortama aktarılmasıyla birlikte kültürel kimlik, toplumsal bellek ve değer eğitimi gibi etnopedagojik unsurların yeni medya araçları üzerinden nasıl şekillendiğini anlamayı hedeflemektedir. Ayrıca uygulama içerisinden seçilen masalların 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda “Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimsetme” ilkesine ne derece hizmet ettiği, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi’ne nasıl bir katkı sağladığı da bu çalışmada değerlendirilecektir. Bu doğrultuda şu sorulara yanıt aranacaktır:

- 1) Türk masalları dijital ortamda yeniden kurgulansa bile etnopedagojik kodları hala taşıyabilir mi?
- 2) “Masal Masal Türkiye” adlı dijital uygulama, Türkiye’nin eğitim politikalarında vurgulanan millî, manevi ve kültürel değerlerin öğrencilere kazandırılması hedefine nasıl bir katkı sağlamaktadır?

1.2. Masal ve Hikâyelerde Kültürel Belleğin Pedagojik Aktarımı

Masal ve hikâyeler, çocukların tanıştığı ilk edebî türlerden biri olarak hem okul öncesi dönemde hem de ilkökul sürecinde ana dili eğitimi açısından oldukça önemli bir rol oynar. Çocuklara kazandırılması hedeflenen tutum ve davranışların kalıcı biçimde yerleşmesinde bu anlatılar güçlü birer eğitim aracı olarak kullanılabilir. Bu türlerin, özellikle eğitsel içerik taşıyan örnekleri, çocukların dil gelişimini desteklemenin yanı sıra onların değerlerle tanışmasına da katkı sağlar (Türkben, 2018). Masal ve hikâye kavramlarının farklı anlamlar taşıdığına ilişkin görüşler vardır. Masal, halkın yaratıcılığıyla ortaya çıkan, sözlü geleneğin bir ürünü olarak kuşaktan kuşağa aktarılan ve genellikle olağanüstü olayları konu alan anlatılar olarak tanımlanır (<https://sozluk.gov.tr/>). Hikâye ise yine aynı kaynaktan, Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması; gerçek ya da kurgusal bir olayın sözlü ya da yazılı biçimde anlatılması olarak açıklanmaktadır. Masal ve hikâye kavramları kimi zaman ayrı ayrı incelenebilse de çoğu durumda birbirini tamamlayan, iç içe geçmiş yapılar olarak birlikte değerlendirilebilir.

Masallar, bireysel hafızanın ötesinde, toplumların kimlik oluşturmada işlev gören kültürel belleğin taşıyıcılarıdır. Assmann'a (2001) göre toplumlar öz imgelerini hayalî olarak oluşturur ve bu imgeleri kuşaktan kuşağa aktarmak için hatırlama kültürü geliştirirler. Bu bağlamda masallar, yalnızca eğlencelik anlatılar değil; aynı zamanda geçmişin, değerlerin ve kimliğin tekrarlandığı araçlardır. Tıpkı dinî bir törende olduğu gibi, masallar da belirli kalıplarla –örneğin “bir varmış bir yokmuş” gibi ifadelerle anlatılır ve bu anlatı biçimi, “sonsuz bir bilgi aktarımı” şeklinde kültürel sürekliliği sağlar (Assmann, 2001, s. 25–26). Kültürel bellek, geleneksel iletişimin yanı sıra yazılı, anlatsal ve dijital mecralar aracılığıyla da aktarılmakta; bu sayede masallar farklı biçimlerde varlığını sürdürmektedir. (Assmann, 2001, s.30). Bu bulgu, çalışmanın masalların dijital ortamda da kültürel belleği taşıyabileceği yönündeki görüşünü desteklemektedir. Yaşadığı kültürün bir parçası olma sürecindeki çocuklar için somut deneyimlere duyulan ihtiyaç göz önüne alındığında, masalların özüne sadık kalarak dijital ortamda yeniden kurgulanması eğitim açısından önemli bir fırsat olarak değerlendirilebilir.

Hayatı ve kendi varlığını sorgulamaya başlayan çocuk, “Ben nereden geldim?”, “Doğum ve ölüm nedir?” gibi derin ve karmaşık sorulara tutarlı cevaplar bulmaya çalışır. Bu çaba modern eğitimin temel amaçlarından biri olan çocuğun yaşamın anlamını keşfetme süreciyle de doğrudan ilişkilidir. Çocuk özellikle ilk dönemlerde bu tür soruları kendi bakış açısıyla anlamlandırmaya çalışır; bazen yüzeysel bir şekilde sorgulayıp kısa sürede bu süreci sonlandırabilir. Ancak yaşamı sağlıklı bir şekilde kavramaya çalışan birey, varoluşsal sorulara cevap aramak zorundadır (Dilidüzgün, 1996). Geçmişte, çocukların bu tür sorularla karşılaştığı dönemlerde hikâye anlatıcılığı rolünü üstlenen yetişkinler; büyükler, aktardıkları deneyimlerle çocukların düşünsel dünyasında kapılar açar, onların cevaplara ulaşmasında önemli bir rehberlik görevi üstlenirlerdi. Günümüzde ise bu kadim anlatım geleneği büyük ölçüde dijital platformlara taşınmıştır. Çocukların bu derin sorularına yanıt bulmaları artık sıklıkla dijital uygulamalara bırakılmakta, algoritmalar tarafından seçilen içerikler aracılığıyla sağlanmaya çalışılmaktadır.

1.3. Etnopedagoji

Tarih boyunca milletler yetiştireceği çocuklarına gelenek ve göreneklerini aktarma çabası içinde olmuştur. Örneğin Eski Çin’de çocuğun 10 yaşından itibaren başlayan eğitiminde ilk önce gelenek ve göreneklerle ilgili davranışlar öğretilirdi. Daha sonra soru sormayı, yazı yazmayı ve telaffuz kurallarını öğrenirlerdi (Küken, 2003, s.2). Eski Türklere göre ise erkek çocuk babaya, kız çocuk annesine çekmeliydi. İyi erkek çocuğuna “ataç” İyi kız çocuğuna ise “anaç” denirdi. Bir inanışa göre “ata oğlu ataç doğar”dı, yani iyi babanın oğlu kendisine benzeyerek iyi doğardı. Erkek çocuğunu yetiştirmek babanın, kız

çocuğunu yetiştirmek de ananın görevidir (Akyüz, 1985, s.7). Bu iki örnekten de anlaşılacağı üzere çocuk yetiştirme biçimi her zaman önemli olmuş, günümüzde ise “Etnopedagoji” söylemiyle bir bilim dalı hâline gelmiştir.

Etnopedagoji, eğitim süreçlerinin kültürel değerlerle şekillendirilmesini temel alan bir yaklaşımdır. Bu kuramsal bakış açısı, bireyin yaşadığı toplumun kültürel belleğinin eğitimde aktif biçimde yer almasını savunur (Çınar, 2022). Masallar ise etnopedagoji yaklaşımında kültürel aktarımın sözlü temsili olarak değerlendirilir. Yerel kahramanlar, halk deyimleri, atasözleri, geleneksel yaşam biçimleri bu anlatılarda pedagojik bir kurgu içinde sunulur. Etnopedagoji, bir toplumun tarihsel süreçte yaşadığı olayları eğitimsel açıdan değerlendirir ve bu yaşantıların modern eğitim hedefleriyle ne derece örtüştüğünü analiz eder (Volkov, 1974, aktaran Çınar, 2023, s.23).

Masallar yalnızca birer hikâye değil, aynı zamanda toplumların ortaklaşa belleğini, yerel değerlerini ve kimlik unsurlarını yansıtan metinlerdir. Bölgesel motifler, halk karakterleri ve kültürel temsiller üzerinden bireyde aidiyet duygusu ve tarihsel farkındalık gelişir. Dijital masal uygulamaları, çocuklara kültürel mirası aktarmada etkili birer araç olabilir. “Masal Masal Türkiye” uygulamasında farklı bölgelerden seçilen anlatılar, bu kültürel çeşitliliğin temsili açısından önemli bir örnek oluşturmaktadır.

1.4. Dijital Masal Anlatımı ve Yeni Medya

Geleneksel anlatıların dijital platformlara taşınması içeriklerin biçim ve sunum açısından dönüşmesine neden olmuştur. “Dijital hikâye anlatımı” (digital storytelling) kavramı yeni medyadan doğan bir kavram olarak bu noktada öne çıkmaktadır. Sadık (2008) ve Garcia & Rossiter (2010), dijital anlatıları sadece teknolojik bir yenilik değil aynı zamanda pedagojik etkileşimi güçlendiren bir araç olarak tanımlar. Uygulamalar aracılığıyla çocuklara sunulan sesli masallar, geleneksel anlatı yapısını korurken dijital ortamın erişilebilirliği ve çoklu ortam desteğiyle yeni nesil öğrenme biçimleriyle bütünleşmektedir. Dijital masal kitapları, kitap seslendirmeleri, animasyonlar, mobil uygulamalar kültürel hafızanın dijital ortamdaki taşıyıcıları olarak görülmektedir. Dijital hikâye anlatımı; metin, ses, resim, video ve müzik gibi öğelerin dijital ortamda bir araya getirilerek sunulmaktadır. Bu etkileşimli süreç, hem hikâye anlatımı kavramına yeni anlamlar kazandırmakta hem de anlatıcıya yaratıcı ifade imkânı sunarak onu güçlendirmektedir. Aynı zamanda dijital hikâyeler, diğer anlatılarla birleştirilebilen, değiştirilebilen esnek bir yapı sunarak paylaşım ve iş birliğine açık bir alan yaratmaktadır (Figa, 2004). Dijital hikâyeler; yaş, kültürel arka plan ve eğitim düzeyi farklılıkları gözetmeksizin, çeşitli branşlardaki öğretmenler tarafından eğitim ortamlarında etkili bir araç olarak kullanılabilir (Garcia ve Rossiter, 2010). Fakat bilgi kirliliğinin çok olduğu dijital ortamlarda oluşabilecek kültürel içeriklerin filtrelenmesi, yozlaşma riski de göz ardı edilmemelidir.

1.5. Eğitim Politikaları Bağlamında Dijital Masalların Yeri

Politika, “policy” anlamıyla örgütte alınacak kararlara ve yapılacak uygulamalara yön veren ilkeler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Balcı, 2022, s.331). Politika, örgütsel yaşamın gerçeği olarak görülmektedir (Hoy ve Miskel, 2020, s.223). Eğitim politikası ise, eğitim sisteminin amaçlarına ulaşmasını sağlamak için alınacak kararlara ve yapılacak uygulamalara rehberlik eden ilkeler bütünüdür (Balcı, 2022, s.83). Son yıllarda Türkiye’deki eğitim politikalarında, kültürel mirasın ve yerli değerlerin eğitime dâhil edilmesi önemli bir hedef olarak görülmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı’nın 2023 Eğitim Vizyonu’nda da öğrencilerin kendi kültürlerini tanıması ve benimsemesi temel amaçlardan biri olarak belirtilmiştir (MEB, 2018). Bu kapsamda geliştirilen “Masal Masal Türkiye” adlı dijital uygulama, Atatürk Kültür

Merkezi'nin yürüttüğü Türk Masal Külliyyatı (TÜMAK) projesine dayanmaktadır. Türkiye'nin farklı bölgelerine ait masalları dijital ortama taşıyan bu uygulama hem eğitsel hem de kültürel bir işlev üstlenmektedir.

Toplumsal düzeni sağlamak amacıyla oluşturulan hukuk, görgü, din ve ahlak kuralları bireylerin birbirlerine ve toplumun da bireye karşı davranışını düzenler (Karakütük, 2021, s.81). Gelişmiş toplumlarda okulların toplum kültürünü geliştirme görevini üstlenen en önemli kurumlar olduğu kabul edilir. Böylece çocukların ve gençlerin sosyalleştirilmesi, onlara yaşadıkları kültürün benimsetilmesi gibi görevler okullara yüklenir. Buna göre okullarda neyin öğretilmesi gerektiğine yani eğitim programına, toplumun kültür yapısı göz önüne alınarak karar verilir (Turan, 2021, s.341). Değer ve kültür İlk Çağ'dan beri eğitim yönetimiyle ve politikalarıyla bütünleşmiş, ayrılmaz iki terimdir. Nitekim Platon'a göre eğitim yönetimi her şeyden önce insanı ve insanın bilinen tarafı olan ruhun niteliği göz önüne alınarak belirlenir. Ruhun da iki uğraşı vardır; Kötülük ve bilgisizlik (Küken, s. 390-398). Masallar; çizgi film, sinema, roman hatta tarih ve coğrafya disiplinlerinin bile eğitim işlevini tek başına karşılayabilmektedir (Çınar, 2023, s.52). Yeni nesil çocukların ihtiyaçlarını karşılayabilme özelliği taşıyan dijital masallar ise eğitim işlevini yerine getirme görevini üstlenmektedir.

2. Yöntem

Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı temelinde doküman analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Veri kaynağı olarak "Masal Masal Türkiye" dijital uygulamasında yer alan, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesini temsilen seçilmiş 13 masal kullanılmıştır. Masalların yazılı metinleri <https://masal.gov.tr> adresinden temin edilmiştir.

Veriler, tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiş; betimsel okuma sürecinin ardından hem önceden belirlenmiş kavramlar hem de metinlerden türeyen yapılarla kodlama yapılmıştır. MAXQDA 24 Pro yazılımı kullanılarak kod defteri, kategori haritaları ve memo notları oluşturulmuş; analiz süreci sistematik ve şeffaf biçimde yürütülmüştür. Kodlar uzman görüşüyle gözden geçirilmiş, araştırma günlüğü tutulmuştur.

2.1. Araştırmanın Modeli/Deseni

Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımı temelinde yapılandırılmıştır. Araştırma sürecinde veri toplama yöntemi olarak doküman analizine başvurulmuştur. Doküman analizi, incelenmek istenen olgu ya da durumlara ilişkin bilgi sunabilecek yazılı materyallerin sistemli bir biçimde incelenmesini içeren bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Çalışmada veri kaynağı olarak, folklorik unsurlar barındıran ve etnopedagojik açıdan anlamlı içerikler sunan, "Masal Masal Türkiye" dijital uygulamasında yer alan masallar kullanılmıştır. Uygulamadan seçilen masal metinleri, tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiş; bu analiz sürecinde, anlatıların içerdiği kültürel ve pedagojik değerler sistematik olarak ortaya konmuştur.

2.2. Evren ve Örneklem

"Masal Masal Türkiye" uygulaması mobil cihazlara indirilmiş, uygulamanın sunduğu tüm masallar kategorik olarak taranmış, Türkiye'nin farklı bölgelerini temsil etmesi amacıyla masallar arasından 13 masal örneklem olarak seçilmiştir.

Masalların seçimi sürecinde, Türkiye'nin 7 coğrafi bölgesinden en az birer temsilcinin yer alması gözetilmiş; kültürel çeşitliliğin dengeli şekilde yansıtılması amaçlanmıştır. Seçilen 13 masal hem sesli

anlatım kalitesi hem de içeriklerinde barındırdıkları kültürel ve etnopedagojik unsurlar dikkate alınarak örneklem kapsamına alınmıştır.

Çalışma kapsamında incelenecek masallara ait metinler, Masal Masal Türkiye dijital uygulamasının resmî websitesi olan açık erişimle ulaşılabilen <https://masal.gov.tr/index.html> internet sitesinden elde edilmiştir. Tablo 1’de seçilen masallara ait bilgiler özetlenmiştir.

Tablo 1. Örneklem Olarak Seçilen Masallara Ait Özellikler

Masal	Temsil Ettiği Coğrafi Bölge
Haknezer Pehlivan	Doğu Anadolu Bölgesi – Kars
Fatmacık	Doğu Anadolu Bölgesi – Ardahan
Ağbalık	Güneydoğu Anadolu Bölgesi – Şanlıurfa
Aslan Padişah ile Fare	Güneydoğu Anadolu Bölgesi – Mardin
İyiliğe İyilik	Karadeniz Bölgesi – Artvin
Canpolat	Karadeniz Bölgesi – Ordu
Oduncu Ali ile Devler	Akdeniz Bölgesi – Antalya
Adil Padişah	Akdeniz Bölgesi – Burdur
Keloğlan ile Mührü	İç Anadolu Bölgesi – Nevşehir
Çoban Çocuk	İç Anadolu Bölgesi – Kırşehir
Sihirli Tencere	Marmara Bölgesi – Bursa
Ayağına Diken Batan Karga	Marmara Bölgesi – Edirne
Kaplumbağa ile Tilki	Ege Bölgesi – Denizli

Tablo 1’de araştırmanın dokümanlarını oluşturan masallara ait bilgiler özetlenmektedir. Farklı kültürlerin hafızasını taşıması amacıyla Türkiye’nin 7 coğrafi bölgesinden ayrı ayrı seçim yapılmasına dikkat edilmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veri toplama yöntemi olarak doküman analizi tercih edilmiştir. İncelemenin merkezinde yer alan “Masal Masal Türkiye” mobil uygulamasında sunulan sesli masallar, uygulamanın içeriği sistematik şekilde kodlanmıştır. Veri toplama aracı olarak uygulamanın kendisi birincil kaynak niteliği taşımaktadır. Kodlama birimi olarak olay örüntüleri, karakter davranışları ve masallardaki değer temsilleri esas alınmıştır. Araştırmacı tarafından “Masal Masal Türkiye” uygulaması mobil cihazlara indirilmiş, uygulamanın sunduğu tüm masallar kategorik olarak taranmış,

Türkiye’nin farklı bölgelerini temsil etmesi amacıyla masallar arasından 13 masal örneklem olarak seçilmiştir. Masalların seçimi sürecinde, Türkiye’nin 7 coğrafi bölgesinden en az birer temsilcinin yer alması gözetilmiş; kültürel çeşitliliğin dengeli şekilde yansıtılması amaçlanmıştır. Seçilen 13 masal hem sesli anlatım kalitesi hem de içeriklerinde barındırdıkları kültürel ve etnopedagojik unsurlar dikkate alınarak örneklem kapsamına alınmıştır. Seçilen masallara ait yazılı belgeler <https://masal.gov.tr/index.html> internet sitesinden elde edilerek veri setini oluşturmuştur.

2.3. Verilerin Analizi

Bu çalışmada toplanan veriler, nitel veri analiz yöntemleri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Araştırmanın temelinde doküman analizi yer aldığından, “Masal Masal Türkiye” dijital uygulamasından elde edilen masal metinleri, tematik analiz yoluyla çözümlenmiştir. Tematik analiz, belirli bir olguya ilişkin verilerde anlamlı örüntüler belirlemeyi ve bu örüntülerden yola çıkarak temalar aracılığıyla yorumlamalar yapmayı amaçlayan bir yöntemdir (Çarıkçı vd., 2024).

Uygulamada yer alan 13 masal dinlenmiş; masalların yazılı metinleri ise uygulamanın resmî internet sitesinden elde edilerek analiz sürecine dâhil edilmiştir. Öncelikle elde edilen metinler betimsel düzeyde okunarak veriye bütüncül bir aşinalık sağlanmıştır. Bu aşamanın ardından, araştırmanın etnopedagojik kuramsal çerçevesi doğrultusunda ön kodlar oluşturulmuştur.

Kodlama süreci, hem önceden belirlenen kavramsal yapılar (dedüktif yaklaşım) hem de metinlerden türeyen yeni anlam birimleri (indüktif yaklaşım) dikkate alınarak yürütülmüştür. Kodlama işlemi tamamlandıktan sonra, elde edilen veriler anlam yakınlıklarına göre gruplandırılmış ve bu gruplamalar doğrultusunda temalar inşa edilmiştir.

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmada geçerlik ve güvenirlik sağlamak amacıyla çeşitli stratejiler uygulanmıştır. Öncelikle, çalışmada kullanılan veri seti amaca uygun ve kültürel çeşitliliği yansıtacak şekilde belirlenmiştir. Kodlama süreci sistemli bir şekilde yürütülmüş, MAXQDA 24 Pro üzerinden kod defteri, kategori haritaları ve memo kayıtları oluşturularak analiz süreci şeffaflaştırılmıştır. Kodlar ve temalar, alanında uzman bir akademisyenle paylaşılmış ve uzman görüşü doğrultusunda bazı temalarda değişikliğe gidilmiştir (örneğin “cömertlik” teması yerine “misafirperverlik” temasının tercih edilmesi). Kodlama süreci boyunca araştırma günlüğü tutulmuş, veri analizinin izlenebilirliği sağlanmıştır.

2.5. Etik

Araştırma süreci, kamuya açık dijital içeriklerin değerlendirilmesine dayandığı için etik kurul izni gerektirmemektedir. Tüm analiz ve raporlama süreçlerinde Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi’ne uygun hareket edilmiştir. Araştırmada kişisel veri veya özel içerik kullanılmamış; analizde yer verilen tüm masallar açık kaynaklardan edinilmiştir. Çeviri desteği amacıyla “İngilizceden akademik türde Türkçe’ye çevir” promptuyla ChatGPT (4o) ve DeepL translator kullanılmıştır.

3. Bulgular

Bu bölümde, Masal Masal Türkiye adlı dijital uygulamaya ilişkin bilgiler, uygulamadan seçilen 13 bölgeden derlenen masallar tematik analiz yöntemiyle etnopedagojik bir çerçevede incelenerek başlıklar ve tablolar halinde sunulmuştur. Analizler her masal için anlamlı kodlara ulaşılması, bu kodlardan temalar ve temalardan da kavramsal kategoriler oluşturulması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Bulgular hem etnopedagojinin hem de millî eğitim politikalarının değer aktarımı hedefleriyle ilişkilendirilerek yorumlanmıştır.

3.1. “Masal Masal Türkiye” Dijital Masal Uygulaması

Geleneksel Türk masalları, geçmişten günümüze kültürel değerlerin sözlü yolla aktarılmasında önemli bir işlev üstlenmiştir. Bu anlatılar; ahlaki, sosyal ve pedagojik mesajlarıyla, yalnızca eğlence değil aynı zamanda eğitim aracı olarak da değerlendirilmiştir. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle birlikte bu anlatıların korunması ve geniş kitlelere ulaştırılması dijital araçlar üzerinden mümkün hâle gelmiştir. Bu amaç doğrultusunda geliştirilen “Masal Masal Türkiye” uygulaması, kültürel sürekliliği dijitalleştiren özgün bir örnek olarak karşımıza çıkmaktadır. Uygulama, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı tarafından yürütülen Türk Masal Külliyatı Projesi kapsamında geliştirilmiştir. Türkiye’nin farklı bölgelerinden derlenen masallar sesli ve yazılı biçimde sunulmakta; İstanbul Türkçesiyle ve bazı yöresel ağızlarla seslendirme seçenekleriyle kullanıcılara ulaşmaktadır. Bu yönüyle uygulama dijital masal anlatıcılığında önemli bir yenilik olarak görülebilir. Yerel ağızlar aracılığıyla masalların anlatılması, bölgesel kimliklerin, sözlü anlatımın melodik yapısının ve kültürel hafızanın dijital ortama taşınmasını sağlamaktadır.

İstanbul Türkçesi seçeneği ise masalların daha geniş bir kitleye erişimini kolaylaştırırken, yerel anlatımlarla kurulan denge sayesinde geleneksel ile modern arasında köprü kurmaktadır. Bazı masalların animasyon film formatına dönüştürülmesi ve ilerleyen süreçte sekiz farklı yabancı dilde sunulması da hedeflenmektedir (Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, 2024).

Dijital ortamdaki Uygulama mağazasından mobil cihaza yüklendiğinde bölge bölge masallar ve türlü türlü masallar olarak ikiye ayrılmaktadır. Bölge bölge masallar bölümü içinde Türkiye’nin 7 coğrafi bölgesine ait iller ve bu iller özelinde masallar yer almaktadır. Uygulama Apple Store Mağazasında 5 yıldız üzerinden 4,6 yıldız ve 26 puan almıştır. Google Play Mağazasında ise 4 yıldız almıştır. Bu puanlar, kullanıcı değerlendirmelerine dayalı olup zaman içerisinde güncellenebilir niteliktedir. Dijital ortamın sağladığı puanlamalar, masalların okuyucu üzerinde oluşturduğu etkileri de görünür kılmaktadır. Bu durum geleneksel masal anlatıcılığına karşılık modern sayılabilecek dijital masal anlatım uygulamalarının bir üstünlüğü olarak görülebilir.

3.2. Seçilen Masalların İncelenmesi

Çalışmanın birinci sorusu, “Türk masalları dijital ortamda yeniden kurgulansa bile etnopedagojik kodları hâla taşıyabilir mi? şeklindedir. Bu doğrultuda uygulamadan seçilen 13 masala ilişkin elde edilen bilgiler Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. Örneklem Olarak Seçilen Masallara Ait Özellikler

S e ç i l e n Masal	Coğrafi Bölge	Kodlar	Temalar	Etnopedagojik Açidan Gereçlendirme
Haknezer Pehlivan	Doğu Anadolu Bölgesi (Kars)	Kendi imajını yaratma Zekâ ve aklın önemi Anne figürü otoritesi	Kişisel Yeterlilik Toplumsal İlişkiler ve Değerler	Cesaret ve akıl birleşirse birey dönüşür. Toplum bunu onurlandırır. Annenin eğitici rehber rolü, erkek çocuğun cesaretle sınanması ve halk kültüründeki sembollerle (dev, tilki) toplumsal roller ve değerler vurgulanır.
Fatmacık	Doğu Anadolu Bölgesi (Ardahan)	İyiliğin ödüllendirilmesi Doğaya saygı / canlılarla ilişki Karakter gelişimi / dönüşüm Kadın anlatısı / empati eğitimi	Ruhsal/Sosyal Sınanma Kişisel Yeterlilik Toplumsal İlişkiler ve Değerler	İyilik karşılıksız kalmaz” değeri kültürel olarak aktarılır. Kalp kırmamak, nazik olmak kültürel bir değerdir. İyilik iç güzelliğe yansır.
Ağbalık	Güney Doğu Anadolu Bölgesi (Şanlıurfa)	İyiliğin ödüllendirilmesi Ahlaki sonuç ve bilgelik Mistik öge (hızır, sihirli yardım) Ahlaki sonuç ve bilgelik	Ruhsal/Sosyal Sınanma Ahlaki Değerler ve İçsel Yansımalar	Zor durumda doğruyu seçen kişi ödüllendirilir. Herkes görüldüğü gibi olmayabilir, iyilik gizlide saklıdır.
Aslan Padişah ile Fare	Güney Doğu Anadolu Bölgesi (Mardin)	İyiliğin ödüllendirilmesi Toplumsal yardımlaşma Doğaya saygı / canlılarla ilişki Ahlaki sonuç ve bilgelik	Ahlaki Değerler ve İçsel Yansımalar Toplumsal İlişkiler ve Değerler	Her canlının değeri vardır. Küçükler de büyüklere fayda sağlar.
İyiliğe İyilik	Karadeniz Bölgesi (Artvin)	Toplumsal yardımlaşma Ahlaki sonuç ve bilgelik Misafirperverlik	Toplumsal İlişkiler ve Değerler Ahlaki Değerler ve İçsel Yansımalar	İyilik yapana iyilik döner. Anadolu misafirperverliği kutsaldır.

Canpolat	Karadeniz Bölgesi (Ordu)	İyiliğin ödüllendirilmesi Doğaya saygı / canlılarla ilişki Zekâ ve aklın önemi Toplumsal yardımlaşma	Ruhsal/Sosyal Sınanma Kişisel Yeterlilik Toplumsal İlişkiler ve Değerler	Doğaya iyilik yapan insan doğadan destek görür. Dayanışma kutsaldır.
Oduncu Ali ile Devler	Akdeniz Bölgesi (Antalya)	Zekâ ve aklın önemi Ahlaki sonuç ve bilgelik	Kişisel Yeterlilik Ahlaki Değerler ve İçsel Yansımalar	Toplumun “akıl ve sabırla kazanma” inancını yansıtır.
Adil Padişah	Akdeniz Bölgesi (Burdur)	Adaletin Tecellisi Ahlaki sonuç ve bilgelik	Ahlaki Değerler ve İçsel Yansımalar	Fakir – zengin ayrımı yerine “hak edenin kazanması” anlatılır. Paylaşmanın önemi, sorumluluk ve hakkaniyet bilinci öğretilir.
Keloğlan ile Mührü	İç Anadolu Bölgesi (Nevşehir)	Merhamet- doğaya saygı Zekâ ve Cesaretle Başarı	Ahlaki Değerler ve İçsel Yansımalar Kişisel Yeterlilik	İnsan-doğa dostluğunun karşılıklı bağlılıkla güçlendiği vurgulanır.
Çoban Çocuk	İç Anadolu Bölgesi (Kırşehir)	Eğitimin önemi Sınanma/bilgelik testi Toplum yararına liderlik Sosyal hareketlilik	Kişisel Yeterlilik Toplumsal İlişkiler ve Değerler	Halktan çıkan biri doğru eğitimle ülkeyi yönetebilir. Bilgi kutsaldır.
Sihirli Tencere	Marmara Bölgesi (Bursa)	İyiliğin ödüllendirilmesi Kadın anlatısı / empati eğitimi	Ruhsal/Sosyal Sınanma Toplumsal İlişkiler ve Değerler	Kalpten yapılan iyilik görünmeyen yollarla ödüllendirilir. Emek kutsaldır.
Ayağına Diken Batan Karga	Marmara Bölgesi (Edirne)	İyiliğin ödüllendirilmesi Doğaya saygı / canlılarla ilişki Ahlaki sonuç ve bilgelik	Ruhsal/Sosyal Sınanma Ahlaki Değerler ve İçsel Yansımalar	Küçük bir şey (diken) bile değere dönüşebilir. Azim sonuç getirir.
Kaplumbağa ile Tilki	Ege Bölgesi (Denizli)	Zekâ ve aklın önemi Karakter gelişimi Ahlaki sonuç ve bilgelik	Kişisel Yeterlilik Ahlaki Değerler ve İçsel Yansımalar	Kurnazlık geçicidir. Dürüstlük kalıcı zafer getirir.

Çınar (2023, s.102), masalların iyi-kötü, doğru-yanlış, haklı-haksız gibi temel ahlaki ölçütlere dayanan değerleri aktardığını ve bu aktarımda ödüllendirme, örnek gösterme gibi etnodidaktik yöntemlerin kullanıldığını belirtmektedir. Tablo 1’de yer alan masallar da iyiliğin ödüllendirilmesi, adaletin sağlanması ve bilgelik gibi kodlarla bu durumu desteklemektedir. Masallar dijital ortama aktarıldığında etnopedagojik niteliklerini yitirmemekte aksine bu unsurlar dijital araçlarla daha görünür hâle gelebilmektedir. Dijital ortamda yüzeysellik veya ticarileşme gibi riskler bulunsun da anlatım dili, karakter temsili ve görsel atmosferin kültürel köklere sadık kalması hâlinde pedagojik işlevler korunabilir.

3.3. Millî Eğitim Politikaları Bağlamında Masal Masal Türkiye Uygulamasının Rolü

Araştırmanın ikinci sorusu, “Türk masalları dijital ortamda yeniden kurgulansa bile etnopedagojik kodları hala taşıyabilir mi? şeklindedir. Bu doğrultuda seçilen masalların içerdiği değerler, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi kapsamında aşağıdaki tabloda değerlendirilecektir.

Tablo 3. Masal Masal Türkiye Dijital Uygulamasından Seçilen Masallardaki Değerlerin Eğitim Politikalarındaki Erdem–Değer–Eylem Yapısıyla İlişkilendirilmesi

Seçilen Masal	Değerler	Masal İçerikleri Üzerinden Değerlerin Somut Örneklerle Açıklanması
Adil Padişah	Adalet	Padişahın halk arasında altınları adaletli dağıtıp fazladan almaya çalışanları cezalandırması bu değeri doğrudan temsil eder.
Fatmacık	Aile Bütünlüğü	Üvey annenin kötü davranışlarına rağmen Fatmacık’ın ailesine saygı göstermesi ve sonunda ailesel huzura kavuşması, bu değerın işlenişidir.
Çoban Çocuk	Çalışkanlık	Çobanlık yapan çocuk, zekâsı ve çalışkanlığıyla saraya yükselir.
Canpolat	Dostluk	Canpolat’ın hayvanlarla kurduğu bağlar ve onların ona yardım etmesi, güven ve dostluğa dayalı ilişkileri gösterir.
İyiliğe İyilik	Duyarlılık	Yaşlı çiftin kendi kıt kaynaklarını misafirle paylaşması, empati ve toplumsal duyarlılığın güçlü bir örneğidir.
Kaplumbağa ile Tilki	Dürüstlük	Kaplumbağa, tilkinin oyunlarına karşı dürüstlüğünü korur. Sonunda kazanan, doğru olan taraf olur.
Ağbalık	Merhamet	Şehzadenin balığı öldürmeyip serbest bırakması, masalın akışını tamamen değiştirir. Merhametli kararlar iyilik getirir.
Ayağına Diken Batan Karga	Sabır	Karganın kararlı şekilde hakkını araması ve sonucu sabırla beklemesi bu değeri temsil eder.
Fatmacık	Saygı	Fatmacık’ın yaşlı nene ile karşılaştığında nazik ve saygılı davranması, masalın dönüm noktasını oluşturur.
Oduncu Ali ile Devler	Sorumluluk	Ali, kendini korumak için planlar yapar, devlerle mücadele eder. Masal, kişisel güvenlik, önlem alma ve görev bilinci ile sorumluluğu işler.
Sihirli Tencere	Tasarruf	Teyzesinin açgözlülüğüyle tencereyi elinde tutamaması, tüketim yerine tutumluluğun önemini anlatır.
Aslan ile Fare	Yardımseverlik	Güçlü bir aslanın, küçük bir farenin hayatını bağışlaması ve sonrasında farenin onu kurtarması, karşılıklı yardımlaşmanın güçlü bir anlatımıdır.
Haknezer Pehlivan	Sorumluluk	Devlerle mücadeleye girişmesi, köylülerin korkularını yenmesi ve köyünü koruması, toplumsal bir sorumluluk aldığını gösterir.

Tablo 3'te uygulamadan seçilen masalların Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde, Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi'nde tanımlanan yapı ile büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Maarif Modeli'nin temel amacı; bireyin davranışlarından yola çıkarak değerleri içselleştirmesi, bu değerlerin bireyi erdemli bir kişiliğe ulaştırması ve bu süreç sonunda hem aile içinde huzurun sağlandığı hem de çevresel olarak yaşanabilir bir toplum yapısına ulaşılmasıdır. Elde edilen bulgular masalların büyük bir bölümünün iyilik, dürüstlük, yardımlaşma, adalet, doğaya saygı, sorumluluk gibi kültürel ve ahlaki değerleri içselleştirmeye yönelik değerler barındırdığını göstermektedir. Bu değerler yalnızca içerik düzeyinde değil, karakterlerin davranışlarına yansıyan biçimde yapılandırılmış ve böylece Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde tanımlanan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ile örtüşen bir aktarım biçimi sergilenmiştir (Millî Eğitim Bakanlığı, t.y.).

Masallarda yer alan olay akışı, karakterlerin geçirdiği değişimler ve anlatının yapısal kurgusu, değerlerin yalnızca kavramsal düzeyde değil, davranışlara yansıyan biçimde sunulduğunu göstermektedir. Bu yönüyle “Masal Masal Türkiye” uygulaması içerdiği masalarla hem bireyin kişisel gelişimine hem de toplumsal dayanışma bilincine katkı sağlayan değer aktarımı açısından etkili bir anlatı aracı olarak değerlendirilmektedir. Bu durum Türk Millî Eğitim politikalarıyla da uyum sağlar niteliktedir.

Türkiye'de eğitim politikalarının temel hedeflerinden biri, bireylerin yalnızca bilgiyle değil aynı zamanda millî ve manevi değerlerle donatılmasıdır. Bu durum, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda da açıkça belirtilmiştir. Bu kanunun 2. maddesine göre, eğitim ve öğretim faaliyetleri Türk milletinin millî, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimsetmeyi amaçlamaktadır (Millî Eğitim Temel Kanunu, 1973, Madde 2).

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırma, dijital ortama taşınan geleneksel masalların etnopedagojik değerlerini koruyup korumadığı ve bu içeriklerin Türkiye'deki eğitim politikalarıyla ne ölçüde örtüştüğü sorularına yanıt aramıştır. “Masal Masal Türkiye” uygulaması üzerinden yapılan tematik analiz, bu iki temel soruya anlamlı verilerle karşılık vermiştir. Araştırmanın ilk sorusu kapsamında; dijitalleştirilen masalların etnopedagojik kodları hâlâ taşıdığı, hatta dijital anlatım biçimleri sayesinde bu kodların daha görünür ve erişilebilir hâle geldiği belirlenmiştir. Çalışmada incelenen 13 masalın, bireysel gelişimden toplumsal değer aktarımına kadar geniş bir yelpazede pedagojik işlevler barındırdığı; özellikle iyilik, adalet, sabır, dostluk, doğa sevgisi ve sorumluluk gibi kültürel değerlerin yapılandırılmış anlatılar aracılığıyla aktarıldığı görülmüştür. Yapılan tematik analizde ortaya çıkan “Ruhsal/Sosyal Sınanma”, “Kişisel Yeterlilik”, “Toplumsal İlişkiler ve Değerler”, “Ahlaki Değerler” ve “İçsel Yansımalar” temaları bu aktarımı destekler niteliktedir. Bu durum, etnopedagojik yaklaşımın dijital ortamda da işlevselliğini sürdürdüğünü ortaya koymaktadır.

İkinci araştırma sorusuna yönelik olarak ise; analiz edilen masal içeriklerinin, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde tanımlanan Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi ile yüksek oranda örtüştüğü görülmüştür. Masallarda sunulan karakter davranışları, ahlaki sınanmalar ve toplumsal roller, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 2. maddesinde vurgulanan millî, ahlaki ve kültürel değerlerin eğitim yoluyla benimsetilmesi hedefine doğrudan katkı sağlamaktadır. Bu yönüyle dijital masallar, yalnızca çocuklara yönelik birer eğlence aracı değil, aynı zamanda eğitim politikalarının kültürel sürdürülebilirlik hedefini destekleyen stratejik içerikler olarak değerlendirilebilir. Bu bulgular, dijital anlatıların etnopedagojik yaklaşımla yeniden tasarlandığında hem kültürel kimlik inşasına hem de değer temelli eğitim anlayışına anlamlı katkılar sunabileceğini ortaya koymaktadır. Çalışma bu yönüyle, dijital masalların pedagojik rolünü yalnızca teknik değil, aynı zamanda kültürel ve politik bir çerçevede değerlendiren bir araştırmadır.

Bu araştırmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Araştırma, yalnızca uygulamanın sunduğu mevcut masal içerikleriyle sınırlı tutulmuş; kullanıcı deneyimleri, çocukların öğrenme çıktıları veya öğretmen-ebeveyn geri bildirimleri değerlendirme kapsamına alınmamıştır. Ayrıca dijital içeriklerin zamanla değişebilen yapısı, bulguların güncelliğini etkileme potansiyeli taşımaktadır. Bu noktada, gelecekte yapılacak araştırmaların nitel görüşmeler, anketler veya gözlem teknikleriyle desteklenmesi, dijital masalların eğitimdeki etkisini daha kapsamlı biçimde ortaya koyacaktır.

Literatürde dijital hikâye anlatımı üzerine yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu uygulamaların teknik yapısına, görsel-işitsel unsurlara veya pedagojik uygulamalara odaklanmakta; ancak bu içeriklerin kültürel anlam katmanlarını ve eğitim politikalarıyla ilişkisini bütüncül biçimde ele alan araştırmalar sınırlı kalmaktadır. Bu çalışmanın bir amacı da dijital içeriklerin kültürel sürdürülebilirlik açısından taşıdığı potansiyele dikkat çekmekte ve dijital masal uygulamalarının değerine ve önemine dikkat çekmektir. Eğitim teknolojileri tasarımcıları bu temalar doğrultusunda yeni masal uygulamaları geliştirebilir, bu uygulamalar daha etkileşimli şekilde (örneğin; eşleştirme, görseli tahmin etme vb. etkinlikler) sınıf ortamlarında uygulanabilir.

Extended Summary

Introduction: This study was initially presented as a paper with the same title at the *International Symposium on Ethnopedagogy in the Axis of Globalization and Artificial Intelligence: Sociocultural Approaches in Education*. In this article, however, the scope of the study has been broadened, thematic analysis findings are addressed in more detail, and the discussion has been enriched with relevant literature.

In recent years, interest in ethnopedagogy has significantly increased within educational research, especially concerning the cultural dimensions of teaching practices. Traditional tales, as key carriers of oral culture, have been at the forefront of this scholarly attention due to their potential role in value transmission and identity formation. The cultural narratives embedded within tales not only reflect societal norms and collective wisdom but also offer pedagogical codes that align with a community's moral and emotional upbringing models.

With the rise of digital media, the transformation of traditional tales into digital formats has introduced new questions: Do these digital tales still retain their ethnopedagogical essence? How well do they align with contemporary educational goals, particularly those laid out in national education policy frameworks such as the *Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli* (Century of Turkey Educational Vision)? This study addresses these inquiries by focusing on the digital story archive titled *Masal Masal Türkiye*, developed by the Atatürk Cultural Center, which features traditional Turkish tales curated for children.

Method: This research adopts a qualitative approach, utilizing **document analysis** as its main data collection technique. The sample includes 13 tales selected from the *Masal Masal Türkiye* digital application. These tales were purposefully chosen for their strong cultural representation and their potential to reflect pedagogical codes rooted in Turkish folklore. The analysis was conducted using **thematic analysis**, where recurring patterns, values, and symbolic meanings were coded and categorized into overarching themes. The validity of thematic codes was strengthened by cross-referencing with existing literature on ethnopedagogy and value education. MAXQDA software supported the coding process, ensuring consistency and transparency in theme generation.

Findings: The analysis revealed that the tales embedded multiple layers of ethnopedagogical values and codes. Four major themes were identified:

1. **Psychosocial Testing and Inner Development:** Many tales depict protagonists undergoing emotional or moral challenges, reflecting traditional practices of preparing children for adversity and resilience.
2. **Individual Competency and Wisdom:** Stories often valorize cleverness, resourcefulness, and inner strength—characteristics that align with pedagogical traditions emphasizing autonomy and self-worth.
3. **Moral Values and Ethical Reflection:** The tales are rich with values such as justice, patience, generosity, and responsibility. These are presented not as didactic lessons but as lived experiences within the narrative structure.
4. **Social Relationships and Communal Harmony:** The importance of cooperation, respect for elders, and the sanctity of family and community life emerges as central to many storylines.

These themes collectively demonstrate the continuity of ethnopedagogical thought even in a digitally mediated context. Moreover, the narrative content shows a substantial overlap with the moral and action-oriented educational framework of the Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, especially under its “Virtue–Value–Action” axis.

Discussion, Conclusion and Recommendations: The study concludes that digitized versions of traditional tales can indeed preserve their ethnopedagogical essence, provided that their core narrative and symbolic structures are respected. The *Masal Masal Türkiye* application appears to achieve this balance by staying faithful to traditional plotlines while adapting visual and auditory elements to suit digital storytelling formats.

From an educational policy standpoint, these findings support the idea that cultural heritage and modern pedagogy can be integrated meaningfully. The alignment of tale-based themes with the Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli suggests that digital tales can function as both cultural repositories and strategic educational tools. By embedding ethical and emotional learning into engaging narratives, they provide a culturally grounded alternative to globalized, often homogenized, children’s media content.

It is recommended that future educational platforms invest in similar digital storytelling projects, guided by ethnopedagogical principles. Additionally, educators should be trained to interpret and use these tales not merely as entertainment but as culturally relevant learning tools. A more interdisciplinary approach—combining insights from folklore, education, psychology, and media studies—could further enhance the design and implementation of such digital narratives.

Kaynakça / References

- Akbaş, O., Keskin, A., Özden, M., Gökmen, B., & Berk, D. (2023). Gelecekteki öğrencilerin için sen de bir masal oku: Bir dijital hikâye çalışması. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 11(1), 123–142. <https://doi.org/10.38151/akef.2023.54>
- Akyüz, Y. (1985). *Türk eğitim tarihi (Başlangıçtan 1985’e)*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları
- Alawdat, M., & Hancı-Azizoğlu, B. (2023). Bilgisayar oyunları ile dijital masal yazımı: İkinci dil öğrenenler için oyunlaştırılmış bir yaklaşım. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 55, 455–472. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2591833> DOI:10.9779/pauefd.1160880
- Assmann, J. (2001). *Kültürel bellek: Eski yüksek kültürlerde yazı, hatırlama ve politik kimlik* (A. Tekin, Çev.). Ayrıntı Yayınları. (Orijinal eser 1992 yılında yayımlanmıştır)
- Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı. (2024). *Masal Masal Türkiye Uygulaması Tanıtım Sayfası*. Erişim adresi: <https://masal.gov.tr>
- Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı. (2024). *Türk Masal Külliyyatı Projesi Hakkında*. Erişim adresi: <https://masal.gov.tr/hakkinda>
- Balcı, A. (2022). *Açıklamalı eğitim yönetimi Terimleri sözlüğü* (8. Baskı). Pegem Akademi
- Başdaş, F., & Akar Vural, R. (2018). Drama Temelli Dijital Hikâye Anlatıcılığı Programının 6 Yaş Çocuklarının Bazı Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkisi. Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal

- Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(1), 1-30. <https://doi.org/10.30803/adusobed.335056>
- Connerton, P. (1999). *Toplumlar nasıl anımsar?* (A. Şenel, Çev.). Ayrıntı Yayınları. (Orijinal eser 1989’da yayımlanmıştır)
- Çarıkçı, K., Meral, H., Berkil, S., Çalışır, A., Önal, L., & Arslan, Ö. (2024). Nitel araştırmalarda tematik analiz. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Researches*, 10(37), 127–140. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10509707>
- Çınar, İ. (2023). *Etnopedagoji: Atabek Yurdu* (5. baskı). Pegem Akademi.
- Çınar, İ. (2022). Etnopedagojide araştırma yöntemleri. *Uluslararası bakışla etnopedagojiye giriş* (içinde). (Ed. İ. Çınar), Pegem Akademi Yayıncılık.
- DIGITClue. (t.y.). *Dijital hikaye anlatıcılığı / Dijital anlatı*. <https://www.digitclue.net/tr/kavramlar/dijital-hikaye-anlatıcılığı-dijital-anlatı/>
- Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş çocuk yazını*. Yapı Kredi Yayınları.
- Figa, E. (2004). The Virtualization of Stories and Storytelling. *Storytelling Magazine*, 16(2), 34-36 <https://www.jstor.org/stable/41948975>
- Garcia, P., & Rossiter, M. (2010). Digital storytelling as narrative pedagogy. *Proceedings of society for information technology & teacher education international conference*, 1091-1097. <https://www.learntechlib.org/primary/p/33500/>
- Hacettepe Üniversitesi. (t.y.). *Dijital hikâye anlatımı atölyesi*. Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi. https://iletisim.hacettepe.edu.tr/pdata/index.php?page_id=285&title=-Dijital-Hikaye-Anlatimi-Atolyesi
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2020). *Eğitim yönetimi teori, araştırma ve uygulama* (Turan, S. (Ed. & Çev.)). Nobel Yayıncılık.
- Karakütük, K. (2021). *Eğitim planlaması*. Pegem Akademi Yayıncılık
- Küken, G. (2003). *İlkçağda eğitim felsefesi*. Alfa Yayıncılık
- Millî Eğitim Bakanlığı (MEB). (2018). *2023 Eğitim Vizyonu*. <https://vizyon.meb.gov.tr/>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (t.y.). *Erdem-Değer-Eylem Çerçevesi*. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli. <https://tymm.meb.gov.tr/beceriler/erdem-deger-eylem-cercevesi>
- Millî Eğitim Temel Kanunu. (1973). *1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu*. Resmî Gazete (Sayı: 14574, 24.06.1973). <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=1739&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- Sadik, A. (2008). Digital storytelling: a meaningful technology-integrated approach for engaged student learning. *Educational Technology Research and Development*, 56(4), 487-506. DOI:10.1007/s11423-008-9091-8
- Tatlı, Z. H. (2016). Dijital öyküleme. A. İşman, H. F. Odabaşı ve B. Akkoyunlu (Ed.), *Eğitim teknolojileri okumaları* içinde (s. 219–233). Salmat Basım Yayıncılık. https://www.tojet.net/e-book/eto_2016.pdf

- Turan, F. A. & Önal, M. N. (Ed.). (2023). *Türk Dünyası Masal Araştırmaları*. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı. https://akmb.gov.tr/wp-content/uploads/2024/05/Turk-Dunyasi-Masal-Arastirmalari_.pdf
- Turan, S. (2021). Çatışma yönetimi. *Eğitim yönetimi* (içinde). (Ed. S. Turan), Asos Yayınları
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Hikâye. İçinde *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Masal. İçinde *Güncel Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkben, T. (2018). Ana dili eğitimi ve öğretimi sürecinde masalların çocuk gelişimine katkılarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(19), 1821–1841. <https://doi.org/10.7827/TurkishStudies.14130>
- Yörüsün, S. (2023). Bir Taşeli masalının etnopedagojik açıdan incelenmesi: İyilikle Kötülük masalı. *Uluslararası Etnopedagoji Dergisi*, 2(1), 25–40. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10350217>

Etik Kurul Kararları / Ethics Committee Decisions

Bu çalışma için etik kurul izni gerekmemektedir.

Ethics committee approval is not required for this study.

Yayın Etiği Beyanı / Publication Ethics Statement

Bu makalenin planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

All the rules specified in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive” have been complied with in the whole process from the planning of this article to its implementation, from data collection to data analysis. None of the actions specified under the title of “Actions Contrary to Scientific Research and Publication Ethics”, which is the second part of the directive, were not carried out. During the writing process of this research, scientific, ethical and citation rules were followed; No falsification was made on the collected data. This work has not been submitted for evaluation to any other academic publication medium.